

Diarienummer: DO 2025/2680

a.remissvar@regeringskansliet.se
a.jam@regeringskansliet.se.

Yttrande över Frihet från våld, förtryck och utnyttjande. En jämställdhetspolitisk strategi mot våld och en stärkt styrning av centrala myndigheter (SOU 2025:28)

Diskrimineringsombudsmannens (DO:s) yttrande är avgränsat till frågor som rör DO:s uppdrag.

DO välkomnar en ny en nationell jämställdhetspolitisk strategi mot våld (kap 12)

DO välkomnar en ny nationell jämställdhetspolitisk strategi mot våld, förtryck och utnyttjande, med målet att mäns våld mot kvinnor, våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt utnyttjande i prostitution och människohandel ska upphöra. Våld i nära relationer, inklusive våld i hbtqi-relationer, och det strukturella våld som kvinnor och flickor utsätts för är ett hinder för allas tillgång till lika rättigheter och möjligheter. Mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer är ett stort samhällsproblem och ett allvarligt folkhälsoproblem som har ett tydligt samband med arbetet mot diskriminering och för allas lika rättigheter och möjligheter. Kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor (CEDAW-kommittén) understryker att det våld som riktas mot kvinnor och flickor för att de är kvinnor eller flickor, eller som drabbar dem oproportionerligt – och som hindrar dem från att åtnjuta sina mänskliga rättigheter, utgör en form av diskriminering.¹ DO vill framhålla att diskrimineringsperspektivet behöver synliggöras i den fortsatta beredningen av betänkandet.

¹ Kommittén för avskaffande av diskriminering av kvinnor (CEDAW) (2017). General recommendation No. 35 on gender-based violence against women, updating general recommendation No. 19, punkten 1.

Synliggör och prioritera arbetet mot trakasserier och sexuella trakasserier i strategin (kap 3, 12.1.6 och 12.1.7)

DO menar att diskrimineringslagens förbud mot diskriminering i form av trakasserier och sexuella trakasserier behöver synliggöras i strategin och att arbetet mot diskriminering behöver prioriteras. Det behöver även tydliggöras att trakasserier och sexuella trakasserier som drabbar flickor och kvinnor inbegrips i strategin. Utbildningsanordnare och arbetsgivare har ett långtgående ansvar när det kommer till att skydda elever och arbetstagare mot diskriminering, inkluderat trakasserier och sexuella trakasserier. De är skyldiga att utreda och åtgärda trakasserier och sexuella trakasserier, att ha ett förebyggande och främjande arbete mot diskriminering och att ta fram riktlinjer och rutiner i verksamheten för att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Dessa skyldigheter är viktiga verktyg i arbetet mot diskriminering.

Vikten av en helhetsansats för att förebygga och motverka våld (kap 12)

Utredningen lyfter fram skolan som en viktig arena för våldsförebyggande arbete. Här understryks vikten av en helhetsansats för hela skolan att förebygga och motverka trakasserier, sexuella trakasserier och våld mot barn. DO håller med om att skolan är en viktig arena för det våldsförebyggande arbetet. I DO:s dialoger med företrädare för civila samhället och i anmälningar till DO framkommer att trakasserier och sexuella trakasserier är ett alltför vanligt problem i både skolor och på arbetsplatser.² DO vill understryka vikten av att arbetet mot trakasserier och sexuella trakasserier lyfts fram i strategin. Likaså bör möjligheten att anmäla diskriminering till DO framhållas som ett viktigt verktyg för att motverka diskriminering. Att förebygga och motverka diskriminering som trakasserier och sexuella trakasserier, där våldsamma handlingar inte normaliseras eller tillåts växa fram, är en viktig del i arbetet för att förebygga och motverka våld.³

Den jämställdhetspolitiska strategin mot våld behöver särskilt lyfta fram mäns våld mot kvinnor. DO vill samtidigt understryka att arbetet mot trakasserier och sexuella trakasserier inom arbetslivet och inom

² Diskrimineringsombudsmannen (2024). Förekomst av diskriminering 2024. Årlig rapport från Diskrimineringsombudsmannen.

³ Jämställdhetsmyndigheten, MÄN & Unizon. (2020). Inget att vänta på – Handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga.

utbildningsområdet behöver prioriteras oavsett kön, könsidentitet eller könsuttryck.

Stöd och skydd till våldsutsatta – förbättrad tillgång och ökad jämlikhet över hela landet (12.1.8)

DO delar utredningens bedömning att förbättrad tillgång till jämlikt stöd bör vara en inriktning för det strategiska området Stöd och skydd till våldsutsatta – förbättrad tillgång och ökad jämlikhet över hela landet. Skillnader i insatser från exempelvis socialtjänst och hälso- och sjukvård trots likartade behov är ett något som lyfts i DO:s kontakter med företrädare för civila samhället och som framkommer i ärenden och anmälningar till DO.⁴ Skillnader i insatser från socialtjänsten mellan exempelvis pojkar och flickor eller mellan barn med olika etniska tillhörigheter, trots likartade behov, bekräftas även i andra studier.⁵ Det finns även brister vad gäller jämlikhet i stöd och skydd för personer med olika funktionsnedsättningar. Personer med funktionsnedsättning löper dessutom nästan dubbelt så hög risk att utsättas för våld, än vad personer utan funktionsnedsättning gör.⁶ DO vill understryka behovet av prioriteringar och åtgärder för att förbättra jämlik tillgång till skydd och stöd och för att främja allas tillgång till lika rättigheter och möjligheter.

Förhållandet till andra strategier behöver klargöras

DO vill understryka vikten av att regeringen lämnar besked om den fortsatta beredningen av betänkandet En uppväxt fri från våld - En nationell strategi för att förebygga och bekämpa våld mot barn (SOU 2022:70). Det finns en risk att viktiga prioriteringar och insatser för att bekämpa våld mot barn uteblir genom att regeringen inte klargör vilken strategi som ska omfatta, prioritera och åtgärda våld mot barn.

⁴ Se exempelvis DO (2022). Redovisning av uppdrag att utveckla kunskap om diskriminering som har samband med religion eller annan trosuppfattning.

⁵ Myndigheten för vård och omsorgsanalys (2018). Lika läge för alla? Om omotiverade skillnader inom den sociala barn- och ungdomsvården och DO (2021). Skillnader som kan utgöra risk för diskriminering? En kvalitativ studie om faktorer som påverkar socialsekreterares bedömningar och beslut inom den sociala barn- och ungdomsvården.

⁶ Myndigheten för delaktighet (2025). Att skydda våldsutsatta.
<https://www.mfd.se/samhallsomraden/brott-och-utsatthet/valdsutsatthet/att-skydda-valdsutsatta/>

Beslut i detta ärende har fattats av diskrimineringsombudsman Lars Arrhenius efter föredragning av experten Janna Törneman. I den slutliga handläggningen har också enhetschefen Cecilia Narby samt Tarik Qureshi expert på staben deltagit.

Lars Arrhenius